

– пропонувати конкретні зміни до тематичних планів фахової підготовки курсантів відповідного рівня навчання.

Висновки. Використання комплексу електронних морських тренажерів у поєднанні з реальним навчально-тренажерним середовищем з елементами реальних суднових пристроїв, механізмів та приміщень має підвищити рівень функціональної та психологічної готовності курсантів до безпечного та безаварійного виконання своїх службових обов'язків за умови створення методики проведення тренінг-вахт та розробки сценаріїв.

Пропонований проект знаходиться у стадії реалізації і потребує детальної розробки методичного забезпечення з урахуванням вимог судноплавної галузі, основних загроз життю і здоров'ю моряків на судні, а також можливостей навчальних тренажерів.

Список використаних джерел:

1. A. Ali Simulator Instructor - STCW Requirements and Reality // Pomorstvo. – 2006. – god. 20, br. 2 – P. 23-32.
2. B. Mrugalska Safety requirements for machinery in practice / Mrugalska B., Arezes P. M. // Safety Science. – 2015. – Volume 73. – P. 136-145.
3. C. Sellberg
4. Simulators in bridge operations training and assessment: a systematic review and qualitative synthesis // WMU J Maritime Affairs. – 2017. Volume 16. – Issue 2. – P. 247–263.
5. H. Kobayashi Use of simulators in assessment, learning and teaching of mariners // WMU J Maritime Affairs. – 2005. – Volume 4. – Issue 1. – P. 57–75.
6. J. Reason Human error: models and management // British Medical Journal. – 2000. – 320(7237). – P. 768–770.
7. S. E. Roberts Fatal accidents and injuries among merchant seafarers worldwide / Roberts S. E., Nielsen D., Kotłowski A., Jaremin B. // Occupational Medicine. – 2014. – Volume 64. – Issue 4. – P. 259–266.
8. S. Nazir How a plant simulator can improve industrial safety / Nazir S., Manca D. // Process Safety Progress. – 2014. – № 34(3). – P. 124-132.
9. S. Nazir Impact of training methods on Distributed Situation Awareness of industrial operators / Nazir S., Johnstone Sorensen L., Ivar Øvergård K., Manca D. // Safety Science. – 2015. – Volume 73. – P. 136-145.
10. В. Ф. Ходаковський (2016) Навчально-тренажерний комплекс «ХДМА – судно віртуальної реальності» : інформаційний бюлетень / В. Ф. Ходаковський. – Херсон : ХДМА, 2016. – 12 с.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-308-312
УДК 378.637.035.4

М. І. Левко, м. Івано – Франківськ, Україна / M. I. Levko, Ivano – Frankivsk, Ukraine

**ПЕДАГОГІЧНА МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ ПОЛІТИЧНОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ОФІЦЕРІВ ВИЩИХ
ВІЙСЬКОВИХ НАЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

Анотація. Виокремлення політичної культури як особливого феномена зумовлено специфікою професійної діяльності і вимогами, що висуваються до особистості офіцера в сучасних умовах. Для того, щоб краще уявити, що таке політична культура у всіх її зв'язках і компонентах, ми забезпечили системний підхід до вивчення цього явища. Дослідження теорії моделювання дало можливість знайти засіб моделювання, яким став «алгоритм моделювання», що включає в себе: постановку завдань дослідження, створення моделі, дослідження її можливостей, перенесення одержаних знань на реальний об'єкт (аналіз відповідності та інтерпретації). А модель становить певну копію реального об'єкта або явища. В статті розкрито педагогічну модель формування політичної культури майбутніх офіцерів як цілісного феномену, що містить у собі мету, зміст, форми й технології реалізації, педагогічні умови, а також кінцевий результат – високий рівень політичної культури і включає в себе чотири блоки: концептуально-цільовий, змістовий, організаційно-діяльнісний, діагностико-результативний.

Ключові слова: фахова підготовка, політична культура, майбутні офіцери, курсанти, вищий військовий навчальний заклад, модель.

PEDAGOGICAL MODEL OF FORMATION OF POLITICAL CULTURE OF FUTURE OFFICERS OF HIGHER MILITARY EDUCATIONAL ESTABLISHMENTS

Identification of political culture as a particular phenomenon is grounded by the specifics of professional activity and demands to the personality of an officer in modern conditions. To have a better understanding of political culture in all its relations and components, we provided system approach to researching this phenomena. Analysis of professional activity with consideration of prognosis of development of science, culture, economics, social and cultural sphere is the main condition of elaborating the model. The most complicated moment is the transition from the model of activity to the model of training the officers. Though the model of training the officers is based on the model of activity but they are inadequate and to some degree do not coincide. We emanate from the fact that modeling allows more accurately define scientific problem, identify its interrelations with analogical problems, test the hypothesis of research. Research of the theory of modeling enabled to find the means of modeling – “the algorithm of modeling that includes setting up the tasks of research, creation of the model, research of its abilities, transfer of the received knowledge to the real object (analysis of correspondence and interpretation). The model constitutes a certain copy of a real object or phenomenon. The article presents a pedagogical model of formation of political culture of future officers as an integral phenomenon that comprises the aim, contents, forms and technologies of realization, pedagogical conditions and final result – high level of political culture and includes four blocks: conceptually purposeful, content, organizational and activity, diagnostic and effective blocks.

Keywords: vocational training, political culture, future officers, cadets, higher military educational institution, model.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Виокремлення політичної культури як особливого феномена зумовлено специфікою професійної діяльності і вимогами, що висувуються до особистості офіцера в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На розроблення моделі сучасного фахівця спрямовані наукові пошуки Є. Смірної (діяльнісний підхід), Є. Клімова (суб'єктний підхід), Т. Іванової (професіографічний, системний, діяльнісний і суб'єктний підхід), С. Вітвицької, Г. Суходольського (професіографічний, особистісний підхід), О. Дубасенюк, Н. Тализіної (задачний підхід), В. Шадрикова (системний підхід).

Невирішена раніше частина проблеми. У педагогічній науці недостатньо розкрито педагогічну модель формування політичної культури майбутніх офіцерів вищих військових начальних закладів.

Мета статті полягає у розкритті особливостей побудови педагогічної моделі формування політичної культури майбутніх офіцерів вищих військових начальних закладів.

Виклад основного матеріалу. Для того, щоб краще уявити, що уявляє політична культура у всіх її зв'язках і компонентах, ми забезпечили системний підхід до вивчення цього явища. Дослідження теорії моделювання дало можливість знайти засіб моделювання, яким став «алгоритм моделювання», що включає в себе: постановку завдань дослідження, створення моделі, дослідження її можливостей, перенесення одержаних знань на реальний об'єкт (аналіз відповідності та інтерпретації). В свою чергу, модель становить певну копію реального об'єкта або явища. Погляди науковців на визначення цієї категорії трохи різняться. Так, Ф. Шродт вважає, що модель – це спрощений варіант дійсності, використовуваний для вивчення її ключових властивостей [4, с. 496]. Більш повне трактування поняття моделі дає В. Штофф «Модель – це уявлена або матеріально реалізована система, яка відображаючи або відтворюючи об'єкт дослідження, здатна замінювати його так, що її вивчення дає нову інформацію про цей об'єкт» [5].

На розроблення моделі сучасного фахівця спрямовані наукові пошуки Є. Смірної (діяльнісний підхід), Є. Клімова (суб'єктний підхід), Т. Іванової (професіографічний, системний, діяльнісний і суб'єктний підхід), С. Вітвицької, Г. Суходольського (професіографічний, особистісний підхід), О. Дубасенюк, Н. Тализіної (задачний підхід), В. Шадрикова (системний підхід).

Поділяючи погляди дослідників, вважаємо обґрунтованим використання поняття моделі як ідеального образу формування політичної культури майбутнього офіцера в умовах ВВНЗ, найбільш повного відображення уявлень про цілі, що мають сприйматися як «інтенція» – бажання, намір,

прагнення курсанта до того, що має бути досягнуто (ідеально-інтенціональна природа мети). У цьому розумінні модель можна визначити як стратегічний образ кінцевого результату.

Якісна реалізація соціального замовлення, соціальних потреб суспільства залежить від результатів функціонування та розвитку системи освіти. Тому визначення цілей і завдань освітнього процесу у вищих військових навчальних закладах передбачає формування особистості майбутнього офіцера з високим рівнем політичної культури. Професійна підготовка покликана забезпечити розвиток світогляду майбутнього офіцера, який володіє знаннями як фундаментального, так і прикладного характеру, є носієм загальнолюдських цінностей та норм; з належним рівнем моральної культури, професійно-особистісних якостей, необхідних для успішної діяльності; здатного самостійно орієнтуватися в нестандартних ситуаціях та самостійно розв'язувати ті чи інші питання.

Політична культура майбутніх офіцерів як складова їх професійної підготовки охоплює систему політичних знань, правила професійної комунікації.

Педагогічна модель формування професійно-педагогічної культури курсантів – майбутніх офіцерів – як цілісний педагогічний феномен містить у собі мету, зміст, форми й технології реалізації, педагогічні умови; зміст, що відображає специфіку досліджуваного явища, а також кінцевий результат – високий рівень політичної культури і включає в себе чотири блоки: концептуально-цільовий, змістовий, організаційно-діяльнісний, діагностико-результативний.

Модель формування політичної культури майбутнього офіцера у фаховій підготовці в умовах ВВНЗ має модульну будову.

1. Концептуально-цільовий блок містить мету, методологічні підходи та дидактичні принципи. Мета реалізується через методологічні підходи до організації процесу професійної освіти з урахуванням дидактичних принципів навчання (свідомості й активності, науковості, доступності, зв'язку теорії з практикою, систематичності і послідовності, міцності). Її метою є формування політичної культури майбутнього офіцера. Досягненню мети сприяють такі методологічні підходи: системний, особистісно-орієнтований, культурологічний, діяльнісний, аксіологічний, компетентнісний.

Системний підхід (В. Сластьонін, В. Тамарін) уможливив визначення напрямів змін в процесі професійної освіти, метою якої є моделювання формування політичної культури майбутніх офіцерів.

Особистісно-орієнтований підхід (І. Бех; Є. Бондаревська) спрямовує на використання в освітньому процесі педагогічних технологій, побудованих на засадах гуманістичної філософії і мають на меті різнобічний розвиток особистості.

Культурологічний підхід (І. Ісаєв; В. Краєвський) акцентує увагу на тому, формування політичної культури відбувається в процесі інтеріоризації культурних цінностей, загальнолюдського змісту і створення нових цінностей.

Діяльнісний підхід (О. Леонтьєв, А. Петровський, С. Рубінштейн, В. Шадриков, В. Сластьонін, Є. Білозерцев) орієнтує на пріоритетне використання активних методів в організації процесу професійної освіти.

Компетентнісний підхід (А. Бермус, І. Зимняя, В. Краєвський, Ю. Татур, А. Хуторський) дав змогу виявити сутність і зміст компонентів ПК майбутніх офіцерів. Адже саме наявність компетентностей дає змогу особистості, зокрема майбутнього фахівця, практично оперувати здобутими знаннями, застосовувати їх упродовж життя та професійної діяльності [5, с.119].

Інтегративний підхід (С. Єлканов; О. Савченко; О. Савченко) забезпечив сприйняття природи окремого компонента ПК як інтегративного утворення, а цілісної сукупності – як політичної культури.

Аксіологічний підхід підкреслює, що процес зародження й розвитку політичних знань детермінується системою ціннісного ставлення майбутнього офіцера до професійної діяльності.

Цінності майбутнього офіцера – це життєвий орієнтир його професійної діяльності, провідна складова політичної культури. Система цінностей має специфічний характер, адже з одного боку, вона – оптимальна система цінностей, а, з іншого, – суб'єктивне бачення цієї системи.

Система принципів формування політичної культури майбутніх офіцерів має включати як обов'язкові загальнодидактичні, так і специфічні принципи навчання, що зумовлюються вимогами до фахової підготовки та особливостями майбутньої діяльності офіцерів, принципи організації педагогічного процесу.

2. Змістовий блок. Професійні функції офіцера диктують вимоги до особистісних і професійних якостей, властивостей і здатностей, що визначає зміст фахової підготовки майбутнього офіцера у вищому військовому навчальному закладі.

У структурі політичної культури майбутніх офіцерів можна виокремити такі компоненти як: політична спрямованість, політична грамотність (знання та уміння), політична готовність (політична свідомість, політична спрямованість, політична поведінка) та політична компетентність (політичний досвід, політичні переконання). Зміст політичної культури майбутніх офіцерів розкривається через логічно структуровану систему наукових знань, що є формоутворюючим чинником їхньої професійної культури.

Погоджуємося з О.Ковнір в тому, що політична компетентність не лише визначає громадянську свідомість і політичну зрілість майбутнього офіцера морського флоту, його громадянську позицію й особистісні риси, а і його поведінку та діяльність, оскільки, будучи специфічною, об'єктивно існуючою в суспільстві сукупністю правил, норм і принципів поведінки, політична компетентність матеріалізується і в системі відповідних дій.

На основі накопиченої суми знань про політичну сферу людина і суспільство виробляють відповідну політичну поведінку, яка відображає уявлення суб'єктів суспільного процесу про ідеальне та належне, а також про необхідне і дійсне. У свою чергу наявні політичні знання є підґрунтям для певного типу політичної свідомості, носіями якої є особистість, суспільна група, суспільство в цілому [3, с. 86-87].

Звичайно, кожен елемент політичної культури виконує свою функцію і здійснює постійний вплив на інші елементи системи.

3. Організаційно-діяльнісний блок педагогічної моделі формування політичної культури майбутніх офіцерів побудований відповідно до мети, змісту і структури навчально-виховного процесу та охоплює такі компоненти:

- педагогічні умови формування політичної культури майбутніх офіцерів (створення позитивної мотивації майбутніх офіцерів до оволодіння ними політичною культурою; доповнення змісту фахових дисциплін у контексті професійної підготовки майбутніх офіцерів формами, методами та засобами формування складових політичної культури; включення курсантів до навчальної особистісно-орієнтованої діяльності шляхом застосування новітніх освітніх технологій та викладання спецкурсу «Основи формування політичної культури майбутніх офіцерів»; здійснення регулярного моніторингу рівня сформованості політичної культури майбутніх офіцерів);

- етапи формування політичної культури: мотиваційний (формування позитивної мотивації на подальший саморозвиток; прогнозування потенційних можливостей курсантів з різним рівнем ПК, формування політичної спрямованості); діяльнісний (формування структурних та функціональних компонентів ПК, політичної грамотності); рефлексивний (формування політичної готовності та політичної компетентності).

- використання змісту гуманітарних та соціально-економічних дисциплін з метою актуалізації культурологічної й культуротворчої функцій освіти; включення мети формування політичної культури майбутнього офіцера в основу комплексної організації діяльності студентів (навчально-пізнавальної, навчально-практичної, самостійної); формування ПК курсантів у процесі позааудиторної роботи. Вона включає науково-дослідну та практичну роботу курсантів, а також діяльність різних творчих груп. Позааудиторна робота передбачає проведення різних олімпіад, конкурсів, науково-практичних конференцій, зустрічей з військовослужбовцями, з колишніми випускниками.;

- відповідні методи, форми і педагогічні технології: традиційні форми роботи (лекції, семінарські й практичні заняття), нетрадиційні або інноваційні, що вимагають активної творчої діяльності курсантів (ділові й рольові ігри, мікрОВикладання, самодослідження і діагностика, проблемно-пошукове і ситуаційне навчання, мозкова атака, тренінги, дискусії); технології (проблемного навчання; проектного навчання; розвитку критичного мислення; когнітивного навчання; навчання в глобальному інформаційному співтоваристві).

3. **Оцінно-результативний блок** цієї моделі передбачає поєднання критеріїв сформованості політичної культури курсантів, а також діагностичний інструментарій, побудований на їхній основі, виявлення основних напрямів вдосконалення освітнього процесу, що покликаний

підвищувати рівень сформованості політичної культури майбутніх офіцерів, підвищення рівня й якості діяльності суб'єктів її формування.

Запропонована модель дозволяє конкретизувати і схарактеризувати змістовий, процесуальний і контролюючий аспекти професійної підготовки, що спрямована на формування політичної культури майбутніх офіцерів, головною сферою діяльності яких є соціум (сфера найближчого оточення особистості, сфера людських відносин).

Список використаних джерел:

1. Грицай С. Компетентнісний підхід до формування політичної культури майбутнього вчителя / Сергій Грицай // Вісник Львів. ун-ту : Серія педаг. – 2009. – Вип. 25. – Ч. 3. – С. 118–125.
2. Роль компетентнісного підходу у формуванні політичної культури майбутнього офіцера морського флоту / О. І. Ковнір // Збірник наукових праць Харківського національного педагогічного університету імені Г. С. Сковороди. «Засоби навчальної та науково-дослідної роботи». – 2012. – Вип. 38. – С. 41-48. -
3. Нікітенко В. О. Формування політичної культури в контексті геоціннісної проблематики / В. О. Нікітенко // Гуманітарний вісник ЗДІА. Серія: Філософія. – 2014. - № 59. – С. 83-89
4. Шрод Ф. А. Математическое моделирование // Дж. Б. Мангейм, Р.К.Рич. Политология: Методы исследования: Пер. с англ. / Предисл. А.К.Соколова. – М.: Весь мир, 1997. – 544 с.
5. Штофф В. А. Моделирование и философия. – М. - Л.: Изд-во Наука, 1966. – 304 с.

DOI: 10.31652/2412-1142-2018-50-312-317

УДК 372.881.111.1

О. В. Мартинюк, Г. О. Лисак, Хмельницький, Україна
O. Martynyuk, H. Lysak, Khmelnytskyi, Ukraine,
helena.martynyuk@gmail.com, galllcy@gmail.com

**РІЗНОВИДИ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ ЯК ВАЖЛИВИЙ ЗМІСЛОВИЙ КОМПОНЕНТ ФАХОВИХ
ЛІНГВІСТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН**

Анотація. У статті обґрунтовано необхідність викладання англійської мови з урахуванням світової тенденції до позиціювання її як глобальної у контексті фахової підготовки майбутніх іноземних філологів і вчителів іноземної мови. Акцентовано увагу на важливості формування у студентів уявлення про різноманітність акцентів та діалектів, якими користуються англомовні спільноти у всьому світі. Покладаючись на результати педагогічних досліджень, окремі навчально-методичні рекомендації зарубіжних та вітчизняних фахівців, а також на власний педагогічний досвід, запропоновано розглядати теоретико-прикладні аспекти функціонування різновидів англійської мови у рамках фахової дисципліни «Лінгвокраїнознавство англомовних країн». Представлено на розгляд один з оновлених розділів навчальної програми, розроблений на основі підходу до навчання англійської мови як глобальної з урахуванням різноманітності її форм. Визначено ефективні види аудиторної та самостійної навчальної діяльності для розвитку міжкультурної комунікативної компетенції: мозкова атака, дискусія, монолог-пояснення, монолог-аналіз, усна презентація, складання діалогів з використанням різновидів англійської мови, розігрування життєвих комунікативних ситуацій, письмові роботи (статті, реферати, есе, оповідання), розробка фрагментів уроків, переклад текстів з англомовних діалектів, пояснення значення стилістичних фігур. Визначено, що успіх іншомовної комунікації залежить не від засвоєних мовних форм, а від сформованості умінь та навичок міжкультурного іншомовного спілкування.

Ключові слова: глобальна англійська мова, різновид англійської мови, акцент, діалект, лінгвістична дисципліна, навчальна програма, міжкультурна комунікативна компетенція, вербальні, паравербальні та невербальні компоненти комунікації.

**LANGUAGES OF ENGLISH LANGUAGE AS AN IMPORTANT CONTENT COMPONENT OF FAX
LINGUISTIC DISCIPLINES**

Resume. The authors attempted to prove the necessity of teaching English considering the world-wide tendency to position it as a global language in the professional training of future foreign language teachers and philologists. The emphasis is placed on the importance to develop students' awareness of the diversity of accents and